

ЕФЕКТИ ИНТЕГРАЦИЈЕ СРБИЈЕ У ЕВРОПСКУ УНИЈУ

Тим Факултета за економију, финансије и администрацију (ФЕФА), уз учешће 68 стручњака са 26 различитих институција Србије, припремио је анализу ефеката (добити и трошкова) повезаних са процесом интеграције Србије у Европску унију. Циљ студије је да побољша разумевање овог процеса и тиме скрати потребно време и минимизира трошкове на путу ка чланству.

Процене се заснивају на претпоставци да ће Србија ући у ЕУ 2014. и да ће се примењивати правила које су важила за нове чланице ЕУ из 2004. године, што је методолошка претпоставка а не и политичка пројекција да ће Србија тада заиста постати чланица или да се правила неће мењати. Једноставно буџет ЕУ се планира на седам година и наредни циклус креће 2014. Закључак студије је да би Србија могла очекивати позитиван нето финансијски ефекат од **око 1,5% бруто друштвеног производа**, не укључујући претприступну помоћ која тренутно износи око 200 милиона евра годишње. Следећа табела показује очекивани положај привреде Србије са и без уласка у ЕУ:

Сумарни преглед макроекономских ефеката приступања ЕУ

		Без уласка у ЕУ	Са уласком у ЕУ
Бруто домаћи производ			
стопа раста у %	2010-2015	3,4	4,7
по становнику, евра	2015	5.530	6.075
Потрошња становништва			
по становнику, евра	2015	3.820	4.250
Инвестиције			
по становнику, евра	2015	1.380	1.880
% БДП	2015	25	31
Извоз			
по становнику, евра	2015	2.250	2.850
% БДП	2015	37	47
Увоз			
по становнику, евра	2015	2.850	3.900
% БДП	2015	47	64

Дефицит текућег рачуна

% БДП	2015	5	10
-------	------	---	----

Стране директне инвестиције

по становнику, евра	2010-2015	1.400	2.300
---------------------	-----------	-------	-------

% БДП	2010-2015	5,5	8,2
-------	-----------	-----	-----

Девизне резерве земље

млрд евра	2015	6,1	10,2
-----------	------	-----	------

Спољни дуг

по становнику, евра	2015	2.870	3.350
---------------------	------	-------	-------

% БДП	2015	51,9	60,6
-------	------	------	------

% Извоза	2015	127,9	127,9
----------	------	-------	-------

Издајамо следеће налазе појединих секторских анализа студије:

Пољопривреди је обично најтеже на путу ка ЕУ, али по прикључењу пољопривредници би требало да имају највећу корист. У односу на стање пет година пре приступања, данас је број пољопривредника у Мађарској мањи за 9%, у Словенији 13% и у Словачкој 3,5%. С друге стране, повећање прихода пољопривреде у земљама које су недавно постале чланице ЕУ, у просеку је износио 90% у периоду 2000-2007, знатно више од просека свих 27 држава чланица који је износио 15,9%. На основу трговинских олакшица ЕУ које су на снази од новембра 2000, Србија већ извози пољопривредне производе у вредности од око **800 милиона долара** годишње и остварује суфицит у размени са ЕУ. Корист која је остварена само од неплаћања царина на извоз пољопривредних производа у овом периоду износи **1,6 милијарди евра**. Искуство показује да можемо очекивати не само да наши извозници пласирају робу на подручје ЕУ, него да и велики увозници из ЕУ долазе по робу у Србију тек пошто приступимо ЕУ. Уласком у ЕУ укупни **подстицаји за пољопривреду** Србије из буџета ЕУ за првих седам година би требало да буду око **10 милијарди евра**.

Изречено је да би динамизирање привреде добијањем статуса званичног кандидата за Србију могло створити основу за отварање око **250.000 нових радних места** у наредних пет година што би допринело нето смањењу незапослености за око 200.000. На раст запослености делује и могућност приступа европским фондовима и уклањање препрека слободном кретању људи и капитала. У недостатку домаћег капитала, стварање ових радних места је најдиректније повезано са нивоом страних директних инвестиција. Студија указује на **значај политичке стабилности** као главног предуслова за долазак страних инвеститора. Једини начин да се она трајно оствари јесте **убрзавање европских интеграција**.

За решавање проблема незапослености, најважнија је **реформа пензионог**

система. Пензије представљају највећи терет српске привреде, са око 3,5 милијарди динара годишње. Доприноси радника и послодаваца тренутно покривају само две трећине укупних трошкова а преостала трећина се финансира из буџета. Очекује се да ће се тај однос додатно погоршати. Реформа пензионог система се углавном односи на увођење обавезујућег приватног осигурања, као и додатног добровољног осигурања. **Ова реформа је пример тешких реформи која држава спроводи не ради чланске картице ЕУ већ ради одрживог економског развоја.**

Главни предуслов функционалне тржишне привреде, а самим тим и привлачења страних инвестиција, је **ефикасно и стручно правосуђе.** Већина процеса у Србији, било да су у питању привредни или други спорови, траје неприхватљиво дуго, као и просечан рок за извршење пресуда. Нарочито је потребно извршити реформе стечајног законодавства и прописа у вези са оснивањем предузећа. Поред тога потребно је доследно спроводити прописе који одређују седиште предузећа како би се спречило избегавање плаћања пореза и оштећивање буџета. Такође, још нису оформљени апелациони судови, Управни суд и Врховни касациони суд који чине неопходан део правосудне структуре предвиђене Уставом. Стручни и институционални капацитет судства у великој мери зависиће од исхода општег избора судија и рада Високог савета судства који треба да обезбеди независност правосуђа од извршне и законодавне власти која ће свој највећи утицај управо имати током процеса реизбора судија.

Потписивањем Болоњске декларације, европске земље су се обавезале на стварање **јединственог европског простора високог образовања и јединственог европског простора истраживања.** Паралелно са тим, потписивањем Копенхагенске декларације, 2002. године о стручном образовању, заокружен је систем јединственог образовног простора на вишем нивоу образовања. Европа се побринула да све земље чланице и земље које приступају ЕУ учине максималне напоре ка унапређењу и усклађивању својих образовних система. Та брига се реализује кроз различите програме као што су *TEMPUS*, *CARDS*, итд. О интензитету напора сведоче и процене да је само кроз *TEMPUS* у Србији и Црној Гори у 2003. и 2004. уложено око **45 милиона евра** за развој образовања, а у *CARDS* програм је уложено, у периоду 2000-2006. године, више од **2 милијарди евра.** У оквиру програма Erasmus Mundus **98 студената** из Србије је, у периоду од 2004. до 2007. године, добило стипендије за наставак студија у различитим областима. **Слично је и у области развоја науке где су европски пројекти окосница развоја.**

Главна препрека **развоју малих и средњих предузећа** у Србији јесте мањак могућности задуживања ради започињања, односно проширења пословања. Пословне банке постају ефикасније, али високе камате и строги услови добијања зајма, додатно поштрени почетком 2009, као последица Светске финансијске кризе и даље представљају највећи проблем за мала и средња предузећа. Влада Србије јесте омогућила повољније зајмове **уз помоћ Европске инвестиционе банке, Владе Италије и других, углавном европских донатора,** као и одређене подстицаје; међутим, средства за микрокредите су и даље ограничена. Приоритет у развоју предузетништва код нас јесте **усклађивање са прописима ЕУ и истовремено поједностављење прописа за пословање.** Наши привредници су у оквиру кампање невладине организације *НАЛЕД* предложили 250 препорука за

отклањање административних препрека пословању, а одличан одговор Владе Србије је Свеобухватна реформа прописа која је најављена за крај 2009. Укратко, приступање Европској унији је синоним за побољшање пословања малим и средњим предузећима. Свака алтернатива подразумева спорији развој пословне климе и међународне конкурентности српских малих и средњих предузећа.

Примарни разлог европске регионалне политике је економског карактера: једино преко регионалне политике Европска унија може ефикасно да утиче на регионалне социо-економске разлике у земљама чланицама. На основу последњег извештаја Европске комисије о кохезији из 2008. године закључује се да су у периоду 2000-2005. региони који су били корисници структурних европских фондова, забележили за 50% бржи раст БДП по глави становника него остатак ЕУ. Истовремено, стопа незапослености се спустила за 3 одсто. За Србију се такође очекују **позитивни ефекти смањења регионалних разлика** приступањем ЕУ.

Ambassade van het
 Koninkrijk der Nederlanden

Амбасада Краљевине Холандије

Делегација Европске комисије

у Републици Србији

FOND ZA OTVORENO DRUŠTVO - SRBLJA
 FUND FOR AN OPEN SOCIETY - SERBIA

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕКОНОМИЈУ, ФИНАНСИЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈУ

тел/факс. 381 (11) 30 666 50, +381 (11) 30 666 70

web сајт: <http://www.fefa.edu.rs>

mail: info@fefa.edu.rs